

Formule de calcul

$$(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$$

$$(a-b)^2 = a^2 - 2ab + b^2$$

$$a^2 - b^2 = (a-b)(a+b)$$

$$a^3 - b^3 = (a-b)(a^2 + ab + b^2)$$

$$a^3 + b^3 = (a+b)(a^2 - ab + b^2)$$

$$(a+b)^3 = a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3$$

$$(a-b)^3 = a^3 - 3a^2b + 3ab^2 - b^3$$

$$a^n - b^n = (a-b)(a^{n-1} + a^{n-2}b + \dots + b^{n-1})$$

Funcția de gradul I

Definiție: $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(x) = ax + b, a \neq 0, a, b \in \mathbb{R}$, se numește funcția de gradul I

$$A(\alpha, \beta) \in G_f \Leftrightarrow f(\alpha) = \beta$$

Funcția de gradul II

Definiție: $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, f(x) = ax^2 + bx + c, a \neq 0, a, b, c \in \mathbb{R}$ se numește funcția de gradul II

Maximul sau minimul funcției de gradul II

Dacă $a < 0$ atunci $f_{\max} = \frac{-\Delta}{4a}$, realizat pentru $x = \frac{-b}{2a}$

Dacă $a > 0$ atunci $f_{\min} = \frac{-\Delta}{4a}$, realizat pentru $x = \frac{-b}{2a}$; Vârful parabolei $V(\frac{-b}{2a}, \frac{-\Delta}{4a})$

Ecuatia de gradul II: $ax^2 + bx + c = 0; x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{\Delta}}{2a}, \Delta = b^2 - 4ac$

Relațiile lui Viete: $x_1 + x_2 = \frac{-b}{a}, x_1 \cdot x_2 = \frac{c}{a}$

Dacă $\Delta > 0 \Rightarrow$ ecuația are rădăcini reale și diferite.

Dacă $\Delta = 0 \Rightarrow$ ecuația are rădăcini reale și egale.

Dacă $\Delta < 0 \Rightarrow$ ecuația nu are rădăcini reale.

Dacă $\Delta \geq 0 \Rightarrow$ ecuația are rădăcini reale.

Semnul funcției de gradul II

$\Delta > 0$

X	$-\infty$	x_1	x_2	∞	
f(x)	semnul lui a	0	semn contrar lui a	0	semnul lui a

$\Delta = 0$

x	$-\infty$	$x_1 = x_2$	∞
f(x)	semnul lui a	0	semnul lui a

$\Delta < 0$

x	$-\infty$	∞
f(x)	semnul lui a	

Imaginea funcției de gr. II Dacă $a < 0$, $\text{Im}f = (-\infty, \frac{-\Delta}{4a}]$, iar dacă $a > 0$, $\text{Im}f = [\frac{-\Delta}{4a}, \infty)$

Funcții

Definiții: Fie $f:A \rightarrow B$

I. 1) Funcția f se numește injectivă, dacă $\forall x_1, x_2 \in A$ cu $f(x_1) = f(x_2) \Rightarrow x_1 = x_2$

2) Funcția f este injectivă dacă $\forall x_1, x_2 \in A$ cu $x_1 \neq x_2 \Rightarrow f(x_1) \neq f(x_2)$

3) Funcția f este injectivă, dacă orice paralelă la axa Ox , dusă printr-un punct al lui B , intersectează graficul funcției în cel mult un punct.

4) Funcția f nu este injectivă dacă $\exists x_1 \neq x_2$ a.i. $f(x_1) = f(x_2)$

II.1) Funcția f este surjectivă, dacă $y \in B$, există cel puțin un punct $x \in A$, a.î. $f(x)=y$.

2) Funcția f este surjectivă, dacă $f(A)=B$.

3) Funcția f este surjectivă, dacă orice paralelă la axa Ox , dusă printr-un punct al lui B , intersectează graficul funcției în cel puțin un punct.

III.1) Funcția f este bijectivă dacă este injectivă și surjectivă.

2) Funcția f este bijectivă dacă pentru orice $y \in B$ există un singur $x \in A$ a.î. $f(x)=y$ (ecuația $f(x)=y$, are o singură soluție, pentru orice y din B)

3) Funcția f este bijectivă dacă orice paralelă la axa Ox , dusă printr-un punct al lui B , intersectează graficul funcției într-un singur punct.

IV. Compunerea a două funcții

Fie $f:A \rightarrow B, g:B \rightarrow C$ $g \circ f : A \rightarrow C, (g \circ f)(x) = g(f(x))$

V. $1_A : A \rightarrow A$ prin $1_A(x) = x$, $\forall x \in A$. (aplicația identică a lui A)

Definiție: Funcția $f: A \rightarrow B$ este inversabilă, dacă există o funcție $g: B \rightarrow A$ astfel încât

$g \circ f = 1_A$ și $f \circ g = 1_B$, funcția g este inversa funcției f și se notează cu f^{-1} .

Teoremă: f este bijectivă $\Leftrightarrow f$ este inversabilă.

Definiții:

$f: R \rightarrow R$ se numește funcție pară dacă $f(-x) = f(x)$, $\forall x \in R$

$f: R \rightarrow R$ se numește funcție impară dacă $f(-x) = -f(x)$, $\forall x \in R$

$f: A \rightarrow R (A \subset R)$ se numește periodică de perioadă $T \neq 0$, dacă $\forall x \in A$ avem $x+T \in A$ și $f(x+T)=f(x)$.

Cea mai mică perioadă strict pozitivă se numește perioada principală.

Numărul funcțiilor $f: A \rightarrow B$ este $[n(B)]^{n(A)}$, $n(A)$ reprezentând numărul de elemente al mulțimii A .

Numărul funcțiilor bijective $f: A \rightarrow A$ este egal cu $n!$, n fiind numărul de elemente al mulțimii A .

Numărul funcțiilor injective $f: A \rightarrow B$ este A_n^k , unde n reprezintă numărul de elemente al mulțimii B , iar k al mulțimii $A (k \leq n)$

Funcția exponențială

Definiție $f: \mathbb{R} \rightarrow (0, \infty)$, $f(x) = a^x$, $a > 0, a \neq 1$ se numește funcție exponențială.

Proprietăți:

- 1) Dacă $a > 1 \Rightarrow f$ strict crescătoare
- 2) Dacă $a \in (0, 1) \Rightarrow f$ strict descrescătoare
- 3) Funcția exponențială este bijectivă.

Funcția logaritmică

Definiție: $f: (0, \infty) \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = \log_a x$, $a > 0, a \neq 1$ se numește funcție logaritmică.

Proprietăți:

- 1) Dacă $a > 1 \Rightarrow f$ strict crescătoare
- 2) Dacă $a \in (0, 1) \Rightarrow f$ strict descrescătoare
- 3) Funcția logaritmică este bijectivă
- 4) $\log_a xy = \log_a x + \log_a y$ 5) $\log_a x^m = m \log_a x, m \in \mathbb{R}$
- 6) $\log_a \frac{x}{y} = \log_a x - \log_a y$ 7) $a^{\log_a x} = x$

Schimbarea bazei: $\log_a A = \frac{\log_b A}{\log_b a}$, $\log_a b = \frac{1}{\log_b a}$.

Progresii aritmetice

Definiție: Se numește **progresie aritmetică** un șir de numere reale a_n în care diferența oricăror doi termeni consecutivi este un număr constant r , numit rația progresiei aritmetice: $a_{n+1} - a_n = r, \forall n \geq 1$
Se spune că numerele $a_1, a_2, \dots, a_n$ sunt în progresie aritmetică dacă ele sunt termenii consecutivi ai unei progresii aritmetice.

Teoremă: șirul $(a_n)_{n \geq 1}$ este progresie aritmetică $\Leftrightarrow a_n = \frac{a_{n-1} + a_{n+1}}{2}, \forall n \geq 2$

Termenul general al unei progresii aritmetice: $a_n = a_1 + (n-1)r$

Prop.: Numerele a, b, c sunt în progresie aritmetică $\Leftrightarrow b = \frac{a+c}{2}$

Suma primilor n termeni ai unei progresii aritmetice: $S_n = \frac{(a_1 + a_n)n}{2}$.

Progresii geometrice

Definiție : Se numește **progresie geometrică** un șir de numere reale $b_n, b_1 \neq 0$ în care raportul oricăror doi termeni consecutivi este un număr constant q , numit rația progresiei

geometrice: $\frac{b_{n+1}}{b_n} = q, q \neq 0$

Se spune că numerele $b_1, b_2, \dots, b_n$ sunt în progresie geometrică dacă ele sunt termenii consecutivi ai unei progresii geometrice.

Teoremă: șirul $(b_n)_{n \geq 1}$ este progresie geometrică $\Leftrightarrow b_n^2 = b_{n-1} \cdot b_{n+1}, \forall n \geq 2$

Termenul general al unei progresii geometrice: $b_n = b_1 \cdot q^{n-1}$

Prop.: Numerele a, b, c sunt în progresie geometrică $\Leftrightarrow b^2 = a \cdot c$

Suma primilor n termeni ai unei progresii geometrice: $S_n = \frac{b_1(q^n - 1)}{q - 1}, q \neq 1$

sau $S_n = n \cdot b_1$, dacă $q = 1$

Formule utile:

$$1+2+3+\dots+n=\frac{n(n+1)}{2}$$

$$1^2+2^2+\dots+n^2=\frac{n(n+1)(2n+1)}{6}$$

$$1^3+2^3+\dots+n^3=\left[\frac{n(n+1)}{2}\right]^2$$

Modulul numerelor reale Proprietăți:

$$|x|=\begin{cases} x, & x \geq 0 \\ -x, & x < 0 \end{cases}$$

1. $|x| \geq 0, \forall x \in \mathbb{R}$ **2.** $|x| = |y| \Leftrightarrow x = \pm y$ **3.** $|x| = |-x|$ **4.** $|x \cdot y| = |x| \cdot |y|$ **5.** $\left|\frac{x}{y}\right| = \frac{|x|}{|y|}$

6. $|x| \leq a \Leftrightarrow -a \leq x \leq a, a > 0$ **7.** $|x| \geq a \Leftrightarrow x \in (-\infty, -a] \cup [a, \infty), a > 0$ **8.** $|x + y| \leq |x| + |y|$

Partea întreagă

1. $x = [x] + \{x\}, \forall x \in \mathbb{R}, [x] \in \mathbb{Z} \text{ și } \{x\} \in [0,1)$

2. $[x] \leq x < [x] + 1, [x] = a \Rightarrow a \leq x < a + 1$

3. $[x+k] = [x] + k, \forall x \in \mathbb{R}, k \in \mathbb{Z}$

4. $\{x+k\} = \{x\}, \forall x \in \mathbb{R}, k \in \mathbb{Z}$

Numere complexe

1. Numere complexe sub formă algebrică

$$z = a + bi, a, b \in \mathbb{R}, i^2 = -1, a = \operatorname{Re} z, b = \operatorname{Im} z$$

C- mulțimea numerelor complexe; $C = \{a + bi/a, b \in \mathbb{R}\}$

Conjugatul unui număr complex: $\bar{z} = a - bi$

Proprietăți:

$$1. \overline{z_1 + z_2} = \bar{z}_1 + \bar{z}_2$$

$$2. \overline{z_1 \cdot z_2} = \bar{z}_1 \cdot \bar{z}_2$$

$$3. \overline{z^n} = (\bar{z})^n$$

$$4. \overline{\left(\frac{z_1}{z_2}\right)} = \frac{\bar{z}_1}{\bar{z}_2}$$

Modulul unui număr complex: $|z| = \sqrt{a^2 + b^2}$

Proprietăți:

$$1. |z| \geq 0, \forall z \in C \quad 2. |z| = |\bar{z}| \quad 3. |z_1 \cdot z_2| = |z_1| \cdot |z_2| \quad 4. |z^n| = |z|^n \quad 5. \left|\frac{z_1}{z_2}\right| = \frac{|z_1|}{|z_2|}$$

$$6. |z_1 + z_2| \leq |z_1| + |z_2|$$

Numere complexe sub formă trigonometrică

Forma trigonometrică a numerelor complexe:

$$z = r(\cos t + i \sin t), r = \sqrt{a^2 + b^2}, \operatorname{tg} t = \frac{b}{a}; r - \text{raza polară}; t - \text{argument redus}, t \in [0, 2\pi)$$

M(a,b)-reprezintă imaginea geometrică a numărului complex $z = a + bi$

Operații: Fie: $z_1 = r_1(\cos t_1 + i \sin t_1), z_2 = r_2(\cos t_2 + i \sin t_2)$

$$z_1 \cdot z_2 = r_1 r_2 [\cos(t_1 + t_2) + i \sin(t_1 + t_2)], \quad z^n = r^n (\cos nt + i \sin nt)$$

$$\frac{z_1}{z_2} = \frac{r_1}{r_2} [\cos(t_1 - t_2) + i \sin(t_1 - t_2)]$$

$$\sqrt[n]{z} = z_k = \sqrt[n]{r} \left(\cos \frac{t + 2k\pi}{n} + i \sin \frac{t + 2k\pi}{n} \right), k \in \{0, 1, \dots, n-1\}$$

Combinatorică

$$n! = 1 \cdot 2 \cdots n, n \in N (0! = 1) \quad , \quad P_n = n!, n \in N^*$$

$$A_n^k = \frac{n!}{(n-k)!}, 0 \leq k \leq n; k, n \in N, n \geq 1 \quad C_n^k = \frac{n!}{k!(n-k)!}, 0 \leq k \leq n; k, n \in N$$

$$\textbf{Proprietăți:} \quad 1. C_n^k = C_n^{n-k}, 0 \leq k \leq n; k, n \in N \quad 2. C_n^k = C_{n-1}^k + C_{n-1}^{k-1}, 1 \leq k < n; k, n \in N$$

$$\textbf{Binomul lui Newton:} (a+b)^n = C_n^0 a^n + C_n^1 a^{n-1} b + \cdots + C_n^n b^n$$

$$\textbf{Termenul general:} T_{k+1} = C_n^k a^{n-k} b^k, k = 0, 1, \cdots, n$$

Proprietăți:

$$C_n^0 + C_n^1 + \cdots + C_n^n = 2^n \text{ (numărul tuturor submulțimilor unei mulțimi cu } n \text{ elemente este } 2^n \text{)}.$$

$$C_n^1 + C_n^3 + C_n^5 + \cdots = C_n^0 + C_n^2 + C_n^4 + \cdots = 2^{n-1}.$$

Geometrie vectorială

Definiție:

Se numesc vectori egali, vectorii care au aceeași direcție, același sens și același modul. Doi vectori se numesc opuși dacă au aceeași direcție, același modul și sensuri contrare: $\overrightarrow{AB} = -\overrightarrow{BA}$

Definiție: Doi vectori se numesc **coliniari** dacă cel puțin unul este nul sau dacă amândoi sunt nenuli și au aceeași direcție. În caz contrar se numesc necoliniari.

Teoremă: Fie $\vec{a}, \vec{b}$ doi vectori necoliniari. Oricare ar fi vectorul $\vec{v}$, există $\alpha, \beta \in R(\text{unice})$ astfel încât $\vec{v} = \alpha \cdot \vec{a} + \beta \cdot \vec{b}$

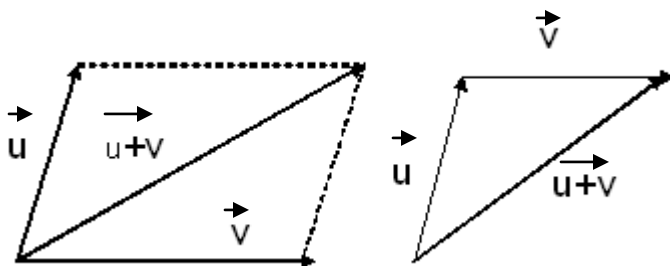
$$|\overrightarrow{AB}| = \sqrt{(x_B - x_A)^2 + (y_B - y_A)^2} \text{ -modulul vectorului } \overrightarrow{AB}$$

$$\overrightarrow{AB}(x_B - x_A, y_B - y_A) \text{ -coordonatele vectorului } \overrightarrow{AB}$$

$$\text{Mijlocul segmentului AB: } x_M = \frac{x_A + x_B}{2}, y_M = \frac{y_A + y_B}{2}$$

$$\text{Centrul de greutate al triunghiului ABC: } x_G = \frac{x_A + x_B + x_C}{3}, y_G = \frac{y_A + y_B + y_C}{3}$$

Adunarea vectorilor se poate face după regula paralelogramului sau triunghiului

Teoremă: Vectorii $\vec{u}$ și $\vec{v}$ sunt **coliniari** $\Leftrightarrow \exists \lambda \in R \text{ a.i. } \vec{v} = \lambda \cdot \vec{u}$.

Punctele A, B, C sunt coliniare $\Leftrightarrow \exists \lambda \in R \text{ a.i. } \overrightarrow{AB} = \lambda \overrightarrow{AC}$

$AB \parallel CD \Leftrightarrow \exists \lambda \in R \text{ a.i. } \overrightarrow{AB} = \lambda \overrightarrow{AC}$.

Produsul scalar a doi vectori .

$$\vec{u} \cdot \vec{v} = |\vec{u}| \cdot |\vec{v}| \cos(\vec{u}, \vec{v})$$

$$\vec{u} = x_1 \vec{i} + y_1 \vec{j}, \vec{v} = x_2 \vec{i} + y_2 \vec{j} \Rightarrow \vec{u} \cdot \vec{v} = x_1 x_2 + y_1 y_2, |\vec{u}| = \sqrt{x_1^2 + y_1^2}$$

Dacă $\vec{u}, \vec{v} \neq \vec{0}$, atunci $\vec{u} \perp \vec{v} \Leftrightarrow \vec{u} \cdot \vec{v} = 0$.

Ecuatiile dreptei în plan

Ecuatia carteziană generală a dreptei: $ax+by+c=0$ (d)

Punctul $M(x_M, y_M) \in d \Leftrightarrow a \cdot x_M + by_M + c = 0$

Ecuatia dreptei determinată de două puncte distincte: $A(x_A, y_A), B(x_B, y_B)$

$$AB: \begin{vmatrix} x & y & 1 \\ x_A & y_A & 1 \\ x_B & y_B & 1 \end{vmatrix} = 0$$

Ecuatia dreptei determinată de un punct $A(x_A, y_A)$ și panta m : $y - y_A = m(x - x_A)$

Dreptele d_1, d_2 sunt paralele $\Leftrightarrow m_{d_1} = m_{d_2}$

Dreptele d_1, d_2 sunt perpendiculare $\Leftrightarrow m_{d_1} \cdot m_{d_2} = -1$

Distanța dintre punctele $A(x_A, y_A), B(x_B, y_B)$: $AB = \sqrt{(x_B - x_A)^2 + (y_B - y_A)^2}$

Distanța de la punctul $A(x_A, y_A)$ la dreapta $h: ax+by+c=0$:

$$d(A, h) = \frac{|ax_A + by_A + c|}{\sqrt{a^2 + b^2}}$$

$$\text{Punctele } A, B, C \text{ sunt coliniare} \Leftrightarrow \begin{vmatrix} x_A & y_A & 1 \\ x_B & y_B & 1 \\ x_C & y_C & 1 \end{vmatrix} = 0.$$

Permutări

Definiție: Se numește permutare de gradul n a mulțimii $A = \{1, 2, \dots, n\}$ orice funcție bijectivă

$$\sigma : A \rightarrow A. \quad \sigma = \begin{pmatrix} 1 & 2 & \cdots & n \\ \sigma(1) & \sigma(2) & \cdots & \sigma(n) \end{pmatrix}$$

$$e = \begin{pmatrix} 1 & 2 & \cdots & n \\ 1 & 2 & \cdots & n \end{pmatrix} \text{ se numește permutarea identică de gradul } n.$$

S_n reprezintă mulțimea permutărilor de gradul n .

Produsul (compunerea) a două permutări: Fie $\sigma, \tau \in S_n$

$$\sigma \circ \tau : A \rightarrow A, (\sigma \circ \tau)(k) = \sigma(\tau(k))$$

Proprietăți:

$$1) (\sigma\tau)\delta = \sigma(\tau\delta), \forall \sigma, \tau, \delta \in S_n$$

$$2) \sigma e = e\sigma = \sigma, \forall \sigma \in S_n$$

$$3) \forall \sigma \in S_n, \exists \sigma^{-1} \in S_n \text{ a.i. } \sigma\sigma^{-1} = \sigma^{-1}\sigma = e, \sigma^{-1} \text{ se numește inversa permutării } \sigma$$

Puterile unei permutări: Fie $\sigma \in S_n$ - definim $\sigma^n = \sigma^{n-1}\sigma, n \in \mathbb{N}^* (\sigma^0 = e)$

Prop.: Fie $\sigma \in S_n \Rightarrow \sigma^m \sigma^n = \sigma^{m+n}, (\sigma^m)^n = \sigma^{mn}, \forall m, n \in \mathbb{N}$

Inversiunile unei permutări:

Definiție: Fie $\sigma \in S_n$ și $i, j \in \{1, 2, \dots, n\}, i < j$. Perechea (i, j) se numește inversiune a permutării σ dacă $\sigma(i) > \sigma(j)$. Numărul inversiunilor permutării σ se notează cu $m(\sigma)$.

Definiții: Se numește semnul permutării σ , numărul $\varepsilon(\sigma) = (-1)^{m(\sigma)}$

Permutarea σ se numește permutare pară dacă $\varepsilon(\sigma) = 1$

Permutarea σ se numește permutare impară dacă $\varepsilon(\sigma) = -1$

Propoziție: $\varepsilon(\sigma\tau) = \varepsilon(\sigma)\varepsilon(\tau), \forall \sigma, \tau \in S_n$

Permutarea $\delta_{ij} = \begin{pmatrix} 1 & 2 & \cdots & i & j & \cdots & n \\ 1 & 2 & \cdots & j & i & \cdots & n \end{pmatrix}$ se numește transpoziție.

Proprietăți:

$$1) \delta_{ij} = \delta_{ji} \quad 2) (\delta_{ij})^2 = e \quad 3) \delta_{ij}^{-1} = \delta_{ij} \quad 4) \varepsilon(\delta_{ij}) = -1$$

Matrice

$$A = \begin{pmatrix} a_{11}a_{12}\dots a_{1n} \\ a_{21}a_{22}\dots a_{2n} \\ \dots\dots\dots \\ a_{m1}a_{m2}\dots a_{mn} \end{pmatrix} \text{-matrice cu m linii \u015fi n coloane; } A = (a_{ij})_{\substack{i=\overline{1,m} \\ j=\overline{1,n}}}$$

$A \in M_{m,n}(C)$, unde $M_{m,n}(C)$ -reprezint\u0103 mul\u0163imea matricelor cu m linii \u015fi n coloane cu elemente din C.

${}^tA \in M_{n,m}(C)$ -reprezint\u0103 transpusa lui A \u015fi se ob\u021bine din A prin schimbarea liniilor \u00een Coloane (sau a coloanelor \u00een linii).

Dac\u0103 $m = n$ atunci matricea se nume\u015fte p\u0103tratic\u0103 de ordinul n \u015fi are forma

$$A = \begin{pmatrix} a_{11}a_{12}\dots a_{1n} \\ a_{21}a_{22}\dots a_{2n} \\ \dots\dots\dots \\ a_{n1}a_{n2}\dots a_{nn} \end{pmatrix} - A \in M_n(C)$$

$\text{Tr}(A) = a_{11} + a_{22} + \dots + a_{nn}$ - reprezint\u0103 urma matricei A

Sistemul ordonat de elemente $(a_{11}, a_{22}, \dots, a_{nn})$ se nume\u015fte diagonala principal\u0103 a matricei A, iar sistemul ordonat de elemente $(a_{1n}, \dots, a_{n1})$ se nume\u015fte diagonala secundar\u0103 a matricei A.

$$I_n = \begin{pmatrix} 100\dots 0 \\ 010\dots 0 \\ \dots\dots\dots \\ 000\dots 1 \end{pmatrix} \text{-matricea unitate de ordinul n; } O_{m,n} = \begin{pmatrix} 000\dots 0 \\ 000\dots 0 \\ \dots\dots\dots \\ 000\dots 0 \end{pmatrix} \text{-matricea nul\u0103}$$

$${}^t({}^tA) = A, {}^t(A+B) = {}^tA + {}^tB, {}^t(aA) = a{}^tA, {}^t(AB) = {}^tB{}^tA$$

Puterile unei matrice: Fie $A \in M_n(C)$

Definim $A^0 = I_n, A^1 = A, A^2 = A \cdot A, A^3 = A^2 \cdot A, \dots, A^n = A^{n-1} \cdot A, n \in \mathbb{N}^*$

Rela\u021bia Hamilton-Cayley: $A^2 - (a+d)A + (ad-bc)I_2 = O_2$, unde $A = \begin{pmatrix} a & b \\ c & d \end{pmatrix}$.

Determinanți

$$\begin{vmatrix} a & b \\ c & d \end{vmatrix} = ad - bc \text{ (determinantul de ordinul doi)}$$

Determinantul de ordinul trei (regula lui Sarrus)

$$\begin{vmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ g & h & i \end{vmatrix} = aei + dhc + gbf - ceg - fha - ibd$$
$$\begin{matrix} a & b & c \\ d & e & f \end{matrix}$$

Proprietăți:

1. Determinantul unei matrice este egal cu determinantul matricei transpuse;
2. Dacă toate elementele unei linii (sau coloane) dintr-o matrice sunt nule, atunci determinantul matricei este nul;
3. Dacă într-o matrice schimbăm două linii (sau coloane) între ele obținem o matrice care are determinantul egal cu opusul determinantului matricei inițiale.
4. Dacă o matrice are două linii (sau coloane) identice atunci determinantul său este nul;
5. Dacă toate elementele unei linii (sau coloane) ale unei matrice sunt înmulțite cu un element a , obținem o matrice al cărei determinant este egal cu a înmulțit cu determinantul matricei inițiale.
6. Dacă elementele a două linii (sau coloane) ale unei matrice sunt proporționale atunci determinantul matricei este nul;
7. Dacă o linie (sau coloană) a unei matrice pătratice este o combinație liniară de celelalte linii (sau coloane) atunci determinantul matricei este nul.
8. Dacă la o linie (sau coloană) a matricei A adunăm elementele altei linii (sau coloane) înmulțite cu același element se obține o matrice al cărei determinant este egal cu determinantul matricei inițiale;

$$9) \begin{vmatrix} a & b & c \\ d+m & e+n & f+p \\ g & h & i \end{vmatrix} = \begin{vmatrix} a & b & c \\ d & e & f \\ g & h & i \end{vmatrix} + \begin{vmatrix} a & b & c \\ m & n & p \\ g & h & i \end{vmatrix}$$

$$10) \det(A \cdot B) = \det A \cdot \det B, \forall A, B \in M_n(C)$$

Definiție: Fie $A = (a_{ij}) \in M_n(C)$. Se numește minor asociat elementului $a_{ij}, 1 \leq i, j \leq n$

determinantul matricei obținute din A prin eliminarea liniei i și a coloanei j . Se notează acest minor cu M_{ij} .

Numărul $A_{ij} = (-1)^{i+j} M_{ij}$ se numește complementul algebric al elementului a_{ij} .

Matrice inversabile

Inversa unei matrice: $A \in M_n(C)$ se numește inversabilă dacă există o matrice notată $A^{-1} \in M_n(C)$

a.i. $A \cdot A^{-1} = A^{-1} \cdot A = I_n$

Teoremă: $A \in M_n(C)$ inversabilă $\Leftrightarrow \det A \neq 0$

$A^{-1} = \frac{1}{\det A} A^*$, A^* adjuncta matricei A . A^* se obține din ${}^t A$ înlocuind fiecare element cu complementul său algebric.

Dacă $A, B \in M_n(C)$ sunt inversabile, atunci au loc relațiile: a) $(A^{-1})^{-1} = A$ b) $(AB)^{-1} = B^{-1}A^{-1}$

Rangul unei matrice

Fie $A \in M_{m,n}(C)$, $r \in N, 1 \leq r \leq \min(m, n)$

Definiție: Se numește minor de ordinul r al matricei A , determinantul format cu elementele matricei A situate la intersecția celor r linii și r coloane.

Definiție: Fie $A \neq 0_{m,n}$ o matrice. Numărul natural r este rangul matricei $A \Leftrightarrow$ există un minor de ordinul r al lui A , nenul, iar toți minorii de ordin mai mare decât r (dacă există) sunt nuli.

Teoremă: Matricea A are rangul $r \Leftrightarrow$ există un minor de ordin r al lui A , nenul, iar toți minorii de ordin $r+1$ (dacă există) obținuți prin bordarea (adaugarea unei linii și a unei coloane) minorului de ordin r cu elementele corespunzătoare ale uneia dintre liniile și uneia dintre coloanele rămase sunt zero.

Sisteme de ecuații liniare

Forma generală a unui sistem de m ecuații cu n necunoscute:

[illegible]

a_{ij} -coeficienții necunoscutelor, $x_1, x_2, \dots, x_n$ - necunoscute, $b_1, b_2, \dots, b_m$ -termenii liberi

$$A = \begin{pmatrix} a_{11}a_{12}.....a_{1n} \\ a_{21}a_{22}.....a_{2n} \\ ..... \\ a_{m1}a_{m2}.....a_{mn} \end{pmatrix} \text{-matricea sistemului, } \bar{A} = \begin{pmatrix} a_{11}a_{12}.....a_{1n}b_1 \\ a_{21}a_{22}.....a_{2n}b_2 \\ ..... \\ a_{m1}a_{m2}.....a_{mn}b_m \end{pmatrix} \text{-matricea extinsă}$$

$AX=B$ -forma matriceală a sistemului

Definiție:

- Un sistem se numește incompatibil dacă nu are soluție;
- Un sistem se numește compatibil dacă are cel puțin o soluție;
- Un sistem se numește compatibil determinat dacă are o singură soluție;
- Un sistem se numește compatibil nedeterminat dacă are mai mult de o soluție.

Rezolvarea sistemelor prin metoda lui Cramer:

Un sistem de ecuații liniare este de tip Cramer dacă numărul de ecuații este egal cu numărul de necunoscute și determinantul matricei sistemului este nenul.

Teorema lui Cramer: Dacă $\det A$ notat $\Delta \neq 0$, atunci sistemul $AX=B$ are o soluție unică

$$x_i = \frac{\Delta_i}{\Delta}, \text{ unde } \Delta_i \text{ se obține înlocuind coloana } i \text{ cu coloana termenilor liberi.}$$

Teorema lui Kronecker- Capelli: Un sistem de ecuații liniare este compatibil $\Leftrightarrow$ rangul matricei sistemului este egal cu rangul matricei extinse.

Teorema lui Rouché: Un sistem de ecuații liniare este compatibil $\Leftrightarrow$ toți minorii caracteristici sunt nuli.

Elemente de geometrie și trigonometrie

Formule trigonometrice. Proprietăți.

$$\sin^2 x + \cos^2 x = 1, \forall x \in R$$

$$-1 \leq \sin x \leq 1, \forall x \in R$$

$$-1 \leq \cos x \leq 1, \forall x \in R$$

$$\sin(x+2k\pi) = \sin x, \forall x \in R, \forall k \in Z$$

$$\cos(x+2k\pi) = \cos x, \forall x \in R, \forall k \in Z$$

$$\operatorname{tg}(x+k\pi) = \operatorname{tg} x$$

$$\operatorname{ctg}(x+k\pi) = \operatorname{ctg} x$$

$$\sin(a+b) = \sin a \cos b + \sin b \cos a$$

$$\cos(a+b) = \cos a \cos b - \sin a \sin b$$

$$\sin(a-b) = \sin a \cos b - \sin b \cos a$$

$$\cos(a-b) = \cos a \cos b + \sin a \sin b$$

$$\sin 2x = 2 \sin x \cos x, \quad \cos 2x = \cos^2 x - \sin^2 x, \quad \cos 2x = 1 - 2 \sin^2 x, \quad \cos 2x = 2 \cos^2 x - 1$$

$$\sin\left(\frac{\pi}{2} - x\right) = \cos x \quad \cos\left(\frac{\pi}{2} - x\right) = \sin x \quad \operatorname{tg}\left(\frac{\pi}{2} - x\right) = \operatorname{ctg} x \quad \operatorname{ctg}\left(\frac{\pi}{2} - x\right) = \operatorname{tg} x$$

$$\sin a + \sin b = 2 \sin \frac{a+b}{2} \cos \frac{a-b}{2}$$

$$\cos a + \cos b = 2 \cos \frac{a+b}{2} \cos \frac{a-b}{2}$$

$$\sin a - \sin b = 2 \sin \frac{a-b}{2} \cos \frac{a+b}{2}$$

$$\cos a - \cos b = -2 \sin \frac{a-b}{2} \sin \frac{a+b}{2}$$

$$\operatorname{tg} x = \frac{\sin x}{\cos x}, \cos x \neq 0$$

$$\operatorname{ctg} x = \frac{\cos x}{\sin x}, \sin x \neq 0$$

$$\operatorname{tg}(a+b) = \frac{\operatorname{tg} a + \operatorname{tg} b}{1 - \operatorname{tg} a \operatorname{tg} b}$$

$$\operatorname{tg}(a-b) = \frac{\operatorname{tg} a - \operatorname{tg} b}{1 + \operatorname{tg} a \operatorname{tg} b}$$

$$\operatorname{tg} 2x = \frac{2 \operatorname{tg} x}{1 - \operatorname{tg}^2 x}$$

$$\sin x = \frac{2 \operatorname{tg} \frac{x}{2}}{1 + \operatorname{tg}^2 \frac{x}{2}}$$

$$\cos x = \frac{1 - \operatorname{tg}^2 \frac{x}{2}}{1 + \operatorname{tg}^2 \frac{x}{2}}$$

$$\operatorname{tg} x = \frac{2 \operatorname{tg} \frac{x}{2}}{1 - \operatorname{tg}^2 \frac{x}{2}}$$

$$\sin \frac{x}{2} = \pm \sqrt{\frac{1 - \cos x}{2}}$$

$$\cos \frac{x}{2} = \pm \sqrt{\frac{1 + \cos x}{2}}$$

Valori principale ale funcțiilor trigonometrice

x	0	$\frac{\pi}{6}$	$\frac{\pi}{4}$	$\frac{\pi}{3}$	$\frac{\pi}{2}$	π	$\frac{3\pi}{2}$	2π
$\sin x$	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	1	0	-1	0
$\cos x$	1	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{1}{2}$	0	-1	0	1
$\operatorname{tg} x$	0	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	1	$\sqrt{3}$	-	0	-	0
$\operatorname{ctg} x$	-	$\sqrt{3}$	1	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	0	-	0	-

$$\sin(-x) = -\sin x \text{ (impară)}$$

$$\cos(-x) = \cos x \text{ (pară)}$$

$$\operatorname{tg}(-x) = -\operatorname{tg} x$$

$$\operatorname{ctg}(-x) = -\operatorname{ctg} x$$

Funcții trigonometrice inverse

$$\arcsin: [-1, 1] \rightarrow \left[-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right]$$

$$\arcsin(-x) = -\arcsin x$$

$$\arcsin(\sin x) = x, \forall x \in \left[-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right]$$

$$\sin(\arcsin x) = x, x \in [-1, 1]$$

$$\arccos: [-1, 1] \rightarrow [0, \pi]$$

$$\arccos(-x) = \pi - \arccos x$$

$$\arccos(\cos x) = x, \forall x \in [0, \pi]$$

$$\cos(\arccos x) = x, \forall x \in [-1, 1]$$

$$\arcsin x + \arccos x = \frac{\pi}{2}, \forall x \in [-1, 1]$$

$$\operatorname{arctg}: \mathbb{R} \rightarrow \left(-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right)$$

$$\operatorname{arctg}(-x) = -\operatorname{arctg} x$$

$$\operatorname{arctg}(\operatorname{tg} x) = x, \forall x \in \left(-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2}\right)$$

$$\operatorname{tg}(\operatorname{arctg} x) = x, \forall x \in \mathbb{R}$$

$$\operatorname{arcctg}: \mathbb{R} \rightarrow (0, \pi)$$

$$\operatorname{arcctg}(-x) = \pi - \operatorname{arcctg} x$$

$$\operatorname{arcctg}(\operatorname{ctg} x) = x, \forall x \in (0, \pi)$$

$$\operatorname{ctg}(\operatorname{arcctg} x) = x, \forall x \in \mathbb{R}$$

$$\operatorname{arctg} x + \operatorname{arcctg} x = \frac{\pi}{2}, \forall x \in \mathbb{R}$$

Ecuatii trigonometrice

$$\sin x = a, a \in [-1, 1] \Rightarrow x \in \{(-1)^k \arcsin a + k\pi, k \in \mathbb{Z}\}$$

$$\cos x = b, b \in [-1, 1] \Rightarrow x \in \{\pm \arccos b + 2k\pi, k \in \mathbb{Z}\}$$

$$\operatorname{tg} x = c, c \in \mathbb{R} \Rightarrow x \in \{\operatorname{arctg} c + k\pi, k \in \mathbb{Z}\}$$

$$\operatorname{ctg} x = d, d \in \mathbb{R} \Rightarrow x \in \{\operatorname{arcctg} d + k\pi, k \in \mathbb{Z}\}$$

Teorema sinusurilor: $\frac{a}{\sin A} = \frac{b}{\sin B} = \frac{c}{\sin C} = 2R$, unde R este raza cercului circumscris triunghiului.

Teorema cosinusului: $a^2 = b^2 + c^2 - 2bc \cos A$

Aria unui triunghi:

$$\mathbf{A}_{\Delta} = \frac{b \cdot h}{2} \quad \mathbf{A}_{\Delta} = \frac{AB \cdot AC \sin(\angle A)}{2} \quad \mathbf{A}_{\Delta} = \sqrt{p(p-a)(p-b)(p-c)}, p = \frac{a+b+c}{2}$$

$$\mathbf{A}_{\Delta ABC} = \frac{|\Delta|}{2}, \Delta = \begin{vmatrix} x_A & y_A & 1 \\ x_B & y_B & 1 \\ x_C & y_C & 1 \end{vmatrix}$$

$$\mathbf{A}_{\Delta \text{ dreptunghi}} = \frac{c_1 \cdot c_2}{2}$$

$$\mathbf{A}_{\Delta \text{ echilateral}} = \frac{l^2 \sqrt{3}}{4}$$

Raza cercului circumscris unui triunghi: $R = \frac{abc}{4S}$, unde S este aria triunghiului

Raza cercului înscris într-un triunghi: $r = \frac{S}{p}$, unde S este aria triunghiului iar $p = \frac{a+b+c}{2}$

Grupuri

Definiție: Fie $*$: $M \times M \rightarrow M$ lege de compoziție pe M . O submulțime nevidă H a lui M , se numește parte stabilă a lui M în raport cu legea “ $*$ ” dacă $\forall x, y \in H \Rightarrow x * y \in H$.

Proprietățile legilor de compoziție

Fie $*$: $M \times M \rightarrow M$ lege de compoziție pe M .

Legea “ $*$ ” se numește asociativă dacă $(x * y) * z = x * (y * z), \forall x, y, z \in M$

Legea “ $*$ ” se numește comutativă dacă $x * y = y * x, \forall x, y \in M$

Legea “ $*$ ” admite element neutru dacă există $e \in M$ a.i. $x * e = e * x = x, \forall x \in M$

Definiție: Cuplul $(M, *)$ formează un monoid dacă are proprietățile:

1) $(x * y) * z = x * (y * z), \forall x, y, z \in M$

2) există $e \in M$ a.i. $x * e = e * x = x, \forall x \in M$

Dacă în plus $x * y = y * x, \forall x, y \in M$ atunci monoidul se numește comutativ.

Notăție: $U(M) = \{x \in M / x \text{ este simetrizabil}\}$

Definiție: Cuplul $(G, *)$ formează un grup dacă are proprietățile:

1) $(x * y) * z = x * (y * z), \forall x, y, z \in G$

2) există $e \in M$ a.i. $x * e = e * x = x, \forall x \in G$

3) $\forall x \in G, \exists x' \in G$ a.i. $x * x' = x' * x = e$

Dacă în plus $x * y = y * x, \forall x, y \in G$ atunci grupul se numește abelian sau comutativ.

Definiție: Un grup G se numește finit dacă mulțimea G este finită și grup infinit, în caz contrar. Se numește ordinul grupului G , cardinalul mulțimii G (numărul de elemente din G).

Ordinul unui element

Definiție: Fie $(G, \bullet)$ un grup și $x \in G$. Cel mai mic număr natural nenul n cu proprietatea $x^n = e$ se numește ordinul elementului x în grupul G . ($\text{ord } x = n$)

Subgrup

Definiție: Fie $(G, *)$ un grup. O submulțime nevidă H a lui G se numește subgrup al grupului $(G, *)$ dacă îndeplinește condițiile:

1) $\forall x, y \in H \Rightarrow x * y \in H$.

2) $\forall x \in H \Rightarrow x' \in H$

Grupul claselor de resturi modulo n , $Z_n = \{1, 2, \dots, n-1\}$

$(Z_n, +)$ – grup abelian

$(Z_n, \cdot)$ – monoid comutativ, în care $U(Z_n) = \{k \in Z_n / \text{c.m.m.d.c.}(k, n) = 1\}$

Morfisme și izomorfisme de grupuri

Definiție: Fie $(G, *)$ și $(G', \circ)$ două grupuri. O funcție $f: G \rightarrow G'$ se numește morfism de grupuri dacă are loc condiția $f(x * y) = f(x) \circ f(y), \forall x, y \in G$

Dacă în plus f este bijectivă atunci f se numește izomorfism de grupuri.

Prop. Fie $(G, *)$ și $(G', \circ)$ două grupuri. Dacă $f: G \rightarrow G'$ este morfism de grupuri atunci:

1) $f(e) = e'$ unde e, e' sunt elementele neutre din cele două grupuri.

2) $f(x') = [f(x)]' \quad \forall x \in G$.

Inele și corpuri

Definiție: Un triplet $(A, *, \circ)$, unde A este o mulțime nevidă iar „ $*$ ” și „ $\circ$ ” sunt două legi de compoziție pe A , este inel dacă:

- 1) $(A, *)$ este grup abelian
- 2) $(A, \circ)$ este monoid
- 3) Legea „ $\circ$ ” este distributivă față de legea „ $*$ ”:

$$x \circ (y * z) = (x \circ y) * (x \circ z), (y * z) \circ x = (y \circ x) * (z \circ x) \quad \forall x, y, z \in A$$

Inelul $(A, *, \circ)$, este fără divizori ai lui 0, dacă $\forall x, y \neq e_* \Rightarrow x \circ y \neq e_*$ (e_* element neutru de la legea „ $*$ ”)

Un inel $(A, *, \circ)$, se numește comutativ dacă satisface și axioma: $x \circ y = y \circ x, \forall x, y \in A$

Un inel $(A, *, \circ)$, comutativ, cu cel puțin 2 elemente și fără divizori ai lui 0, se numește, **domeniu de integritate**.

Definiție: Un inel $(K, *, \circ)$ cu $e_* \neq e_\circ$ se numește corp dacă $\forall x \in K, x \neq e_*, \exists x' \in K$ a.i.

$$x \circ x' = x' \circ x = e_\circ \quad (e_*, e_\circ \text{ fiind elementele neutre})$$

Un corp $(K, *, \circ)$, se numește comutativ dacă satisface și axioma: $x \circ y = y \circ x, \forall x, y \in K$

Obs.: Corpurile nu au divizori ai lui zero.

Morfisme și izomorfisme de inele și corpuri.

Definiție: Fie $(A, *, \circ), (A' \oplus, \otimes)$ două inele. O funcție $f: A \rightarrow A'$ se numește morfism de inele dacă :

$$1) f(x * y) = f(x) \oplus f(y), \forall x, y \in A$$

$$1) f(x \circ y) = f(x) \otimes f(y), \forall x, y \in A$$

$$3) f(e_\circ) = e_\otimes \quad (e_\circ, e_\otimes \text{ fiind elementele neutre corespunzătoare legilor } \circ, \otimes)$$

Dacă în plus f este bijectivă atunci f se numește izomorfism de inele.

Definiție: Fiind date corpurile K, K' , orice morfism (izomorfism) de inele de la K la K' , se numește morfism (izomorfism) de corpuri.

Inele de polinoame

Forma algebrică a unui polinom: $f = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0, a_n \neq 0, a_i \in A$ un inel comutativ.

Definiție: $a \in A$ se numește rădăcină a polinomului f dacă $f(a)=0$.

Teorema împărțirii cu rest: Fie K un corp comutativ, iar f și $g, g \neq 0$, *polinoame* din $K[X]$.

Atunci există polinoamele q și r din $K[X]$, unic determinate, astfel încât $f=gq+r$ cu $\text{grad} r < \text{grad} g$.

Dacă $r = 0$, adică $f = gq$, atunci spunem că polinomul g divide polinomul f .

Teorema restului: Fie K un corp comutativ, f un polinom din $K[X]$ și a un element din $K \Rightarrow$ restul împărțirii lui f la $X-a$ este $f(a)$.

Consecință: a este rădăcină a lui $f \Leftrightarrow X-a$ divide f .

Definiție: Elementul $a \in K$ este rădăcină de ordinul $p \in \mathbb{N}^*$ pentru polinomul $f \in K[X]$ dacă $(X-a)^p$ divide pe f iar $(X-a)^{p+1}$ nu divide pe f .

Teoremă: Elementul $a \in K$ este rădăcină de ordinul $p \in \mathbb{N}^*$ pentru polinomul $f \in K[X]$

$\Leftrightarrow f(a) = 0, f'(a) = 0, \dots, f^{(p-1)}(a) = 0$ și $f^{(p)}(a) \neq 0$, unde f este funcția polinomială asociată polinomului f .

Polinoame cu coeficienți reali

Teoremă: Fie $f \in \mathbb{R}[X], f \neq 0$. Dacă $z = a+ib, b \neq 0$ este o rădăcină complexă a lui f , atunci:

1) $\bar{z} = a-ib$ este de asemenea o rădăcină complexă a lui f

2) z și $\bar{z}$ au același ordin de multiplicitate.

Polinoame cu coeficienți raționali

Teoremă: Fie $f \in \mathbb{Q}[X], f \neq 0$. Dacă $x_0 = a + \sqrt{b}$ este o rădăcină a lui f , unde $a, b \in \mathbb{Q}, b > 0, \sqrt{b} \notin \mathbb{Q}$,

atunci: 1) $\bar{x}_0 = a - \sqrt{b}$ este de asemenea o rădăcină a lui f ; 2) $x_0, \bar{x}_0$ au același ordin de multiplicitate.

Polinoame cu coeficienți întregi

Teoremă: fie $f = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0, a_n \neq 0; f \in \mathbb{Z}[X]$

1) Dacă $x_0 = \frac{p}{q}$ (p, q numere prime între ele) este o rădăcină rațională a lui f , atunci

a) p divide termenul liber a_0

b) q divide pe a_n

2) Dacă $x_0 = p$ este o rădăcină întreagă a lui f , atunci p este un divizor al lui a_0 .

Polinoame ireductibile

Definiție: Fie K un corp comutativ, f un polinom din $K[X]$ cu $\text{grad} f > 0$ se numește reductibil peste K dacă există g, q din $K[X]$ cu $\text{grad} g < \text{grad} f, \text{grad} q < \text{grad} f$ astfel încât $f = gq$.

Dacă f nu este reductibil peste K atunci se spune că f este ireductibil peste K .

Prop.: Polinoamele de grad 2 sau 3 din $K[X]$ sunt ireductibile peste $K \Leftrightarrow$ nu au rădăcini în K .

Relațiile lui Viète: Fie K un corp comutativ, f un polinom din $K[X]$.

$f = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0, a_n \neq 0$. Dacă $x_1, x_2, \dots, x_n$ sunt n rădăcini ale lui f în K atunci

$$f = a_n (X - x_1)(X - x_2) \cdots (X - x_n) \text{ și } x_1 + x_2 + \dots + x_n = -a_{n-1} \cdot a_n^{-1}$$

$$x_1 x_2 + x_1 x_3 + \dots + x_{n-1} x_n = a_{n-2} a_n^{-1}$$

.....

$$x_1 x_2 \cdots x_n = (-1)^n a_0 a_n^{-1}.$$

$$\text{Dacă } f = a_3 x^3 + a_2 x^2 + a_1 x + a_0, f \in C[X] \Rightarrow \begin{cases} x_1 + x_2 + x_3 = -\frac{a_2}{a_3} \\ x_1 x_2 + x_1 x_3 + x_2 x_3 = \frac{a_1}{a_3} \\ x_1 x_2 x_3 = -\frac{a_0}{a_3} \end{cases}$$

$$f = a_4 x^4 + a_3 x^3 + a_2 x^2 + a_1 x + a_0, f \in C[X] \Rightarrow \begin{cases} x_1 + x_2 + x_3 + x_4 = -\frac{a_3}{a_4} \\ x_1 x_2 + x_1 x_3 + \dots + x_3 x_4 = \frac{a_2}{a_4} \\ x_1 x_2 x_3 + x_1 x_2 x_4 + x_1 x_3 x_4 + x_2 x_3 x_4 = -\frac{a_1}{a_4} \\ x_1 x_2 x_3 x_4 = \frac{a_0}{a_4} \end{cases}$$

Șiruri de numere reale

Șir monoton (crescător sau descrescător)

Fie $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ un șir de numere reale.

Șirul (a_n) este crescător dacă: $a_n \leq a_{n+1}, \forall n \in \mathbb{N}$. Șirul (a_n) este strict crescător dacă: $a_n < a_{n+1}, \forall n \in \mathbb{N}$.

Șirul (a_n) este descrescător dacă: $a_n \geq a_{n+1}, \forall n \in \mathbb{N}$. Șirul (a_n) este strict descrescător dacă: $a_n > a_{n+1}, \forall n \in \mathbb{N}$.

Șir mărginit Fie $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ un șir de numere reale. Șirul (a_n) este mărginit dacă:

$$\exists \alpha, \beta \in \mathbb{R} \text{ a.i. } \alpha \leq a_n \leq \beta, \forall n \in \mathbb{N}$$

Definiție. Un șir care are limita finită se numește convergent. Un șir care nu are limită sau care are limita infinită se numește divergent

Teoremă: Orice șir convergent este mărginit.

Consecință: Dacă un șir este nemărginit atunci el este divergent.

Teoremă Dacă un șir are limită, atunci orice subșir al său are aceeași limită.

Consecință: dacă un șir conține două subșiruri cu **limite** diferite, atunci șirul nu are limită.

▪ **Teorema lui Weierstrass:** Orice șir monoton și mărginit este convergent.

▪ **Teorema cleștelui** Dacă $x_n \leq a_n \leq y_n, \forall n \geq k$ și $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = \lim_{n \rightarrow \infty} y_n = l$ atunci $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = l$.

▪ **Criteriul raportului**

Fie $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ un șir cu termeni strict pozitivi. Dacă $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1}}{a_n} = l \in [0,1)$ atunci $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = 0$. Dacă

$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1}}{a_n} = l \in (1, \infty)$ sau $l = \infty$ atunci $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \infty$.

▪ **Lema lui Stolz-Cezaro**

Fie $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ și $(b_n)_{n \in \mathbb{N}}$ două șiruri de numere reale.

Dacă $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1} - a_n}{b_{n+1} - b_n} = l$ (finit sau infinit) și $(b_n)_{n \in \mathbb{N}}$ este strict monoton și nemărginit, atunci

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_n}{b_n} = l.$$

▪ **Criteriul radicalului**

Fie $(a_n)_{n \in \mathbb{N}}$ un şir cu termeni strict pozitivi. Dacă $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1}}{a_n} = l$ atunci $\lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt[n]{a_n} = l$.

Şiruri remarcabile

$$\lim_{n \rightarrow \infty} q^n = \begin{cases} 0, \text{dacă } q \in (-1, 1) \\ 1, \text{dacă } q = 1 \\ \infty, \text{dacă } q \in (1, \infty) \\ \text{nu există, dacă } q \in (-\infty, -1] \end{cases} \quad \lim_{n \rightarrow \infty} n^\alpha = \begin{cases} \infty, \alpha > 0 \\ 0, \alpha < 0 \end{cases}$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} n^k a^n = 0, \text{unde } a \in (-1, 1), k \in \mathbb{N}$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{n}\right)^n = e ; e = 2,7178 \dots \text{este constanta lui Euler}$$

$$\text{generalizare: } \lim_{n \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{x_n}\right)^{x_n} = e \text{ dacă } x_n \rightarrow \pm\infty; \lim_{n \rightarrow \infty} (1 + y_n)^{\frac{1}{y_n}} = e \text{ dacă } y_n \rightarrow 0$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sin x_n}{x_n} = 1 \text{ dacă } x_n \rightarrow 0, \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\operatorname{tg} x_n}{x_n} = 1 \text{ dacă } x_n \rightarrow 0,$$

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\arcsin x_n}{x_n} = 1 \text{ dacă } x_n \rightarrow 0, \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\operatorname{arc} \operatorname{tg} x_n}{x_n} = 1 \text{ dacă } x_n \rightarrow 0,$$

Limite de functii

Teoremă: O funcție are limită într-un punct finit de acumulare dacă și numai dacă are limite laterale egale în acel punct.

$$f \text{ are limită în } x_0 \Leftrightarrow l_s(x_0) = l_d(x_0) \Leftrightarrow f(x_0 - 0) = f(x_0 + 0) \Leftrightarrow \lim_{\substack{x \rightarrow x_0 \\ x < x_0}} f(x) = \lim_{\substack{x \rightarrow x_0 \\ x > x_0}} f(x)$$

Teoremă (Criteriul cleștelui)

Fie $f, g, h: D \rightarrow \mathbb{R}$, x_0 un punct de acumulare al lui D și $f(x) \leq g(x) \leq h(x), \forall x \in D \cap V, x \neq x_0$, V vecinătate a lui x_0 .

$$\text{Dacă } \lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = \lim_{x \rightarrow x_0} h(x) = l \Rightarrow \lim_{x \rightarrow x_0} g(x) = l$$

Limite uzuale. Limite remarcabile.

$$\lim_{x \rightarrow \pm\infty} (a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0) = \lim_{x \rightarrow \pm\infty} a_n x^n$$

$$\lim_{x \rightarrow \pm\infty} \frac{a_k x^k + a_{k-1} x^{k-1} + \dots + a_1 x + a_0}{b_m x^m + b_{m-1} x^{m-1} + \dots + b_1 x + b_0} = \begin{cases} \frac{a_k}{b_m}, k = m \\ 0, m > k \\ \frac{a_k}{b_m} \cdot (\pm\infty)^{k-m}, k < m \end{cases}$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x} = 0 \quad \lim_{x \rightarrow -\infty} \frac{1}{x} = 0 \quad \lim_{\substack{x \rightarrow 0 \\ x < 0}} \frac{1}{x} = -\infty \quad \lim_{\substack{x \rightarrow 0 \\ x > 0}} \frac{1}{x} = +\infty$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} a^x = \begin{cases} \infty, \text{ dacă } a > 1 \\ 0, \text{ dacă } a \in (0, 1) \end{cases} \quad \lim_{x \rightarrow -\infty} a^x = \begin{cases} 0, \text{ dacă } a > 1 \\ \infty, \text{ dacă } a \in (0, 1) \end{cases}$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \log_a x = \begin{cases} \infty, \text{ dacă } a > 1 \\ -\infty, \text{ dacă } a \in (0, 1) \end{cases} \quad \lim_{\substack{x \rightarrow 0 \\ x > 0}} \log_a x = \begin{cases} -\infty, \text{ dacă } a > 1 \\ \infty, \text{ dacă } a \in (0, 1) \end{cases}$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \arctg x = \frac{\pi}{2} \quad \lim_{x \rightarrow -\infty} \arctg x = -\frac{\pi}{2} \quad \lim_{x \rightarrow \infty} \text{arcctg} x = 0 \quad \lim_{x \rightarrow -\infty} \text{arcctg} x = \pi$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{x}\right)^x = e \quad \lim_{x \rightarrow -\infty} \left(1 + \frac{1}{x}\right)^x = e \quad \lim_{x \rightarrow 0} (1+x)^{\frac{1}{x}} = e$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1 \quad \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\text{tg} x}{x} = 1 \quad \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\arcsin x}{x} = 1 \quad \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\arctg x}{x} = 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln(1+x)}{x} = 1 \quad \lim_{x \rightarrow 0} \frac{a^x - 1}{x} = \ln a, \quad a > 0, a \neq 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin u(x)}{u(x)} = 1 \quad \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\text{tg} u(x)}{u(x)} = 1 \quad \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\arcsin u(x)}{u(x)} = 1 \quad \lim_{x \rightarrow 0} \frac{\arctg u(x)}{u(x)} = 1$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\ln(1+u(x))}{u(x)} = 1 \quad \lim_{x \rightarrow 0} \frac{a^{u(x)} - 1}{u(x)} = \ln a, \quad a > 0, a \neq 1 \text{ unde } \lim_{x \rightarrow x_0} u(x) = 0$$

Operații fără sens: $\frac{\infty}{0}, \frac{0}{0}, \infty - \infty, 0 \cdot \infty, 1^\infty, 0^0, \infty^0$.

Funcții continue

Definiție Fie $f : D \rightarrow R$ și $x_0 \in D$ punct de acumulare pentru D

f este continuă în $x_0 \in D$ dacă $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = f(x_0)$

Dacă f nu este continuă în $x_0 \in D$, ea se numește discontinuă în x_0 , iar x_0 se numește punct de discontinuitate.

Definiții: Un punct de discontinuitate $x_0 \in D$ este punct de discontinuitate de prima speță pentru f , dacă limitele laterale ale funcției f în punctul x_0 există și sunt finite.

Un punct de discontinuitate $x_0 \in D$ este punct de discontinuitate de speța a doua dacă nu este de prima speță. (cel puțin una din limitele laterale ale funcției f în punctul x_0 nu este finită sau nu există)

Teoremă: Fie $f : D \rightarrow R$ și $x_0 \in D$ punct de acumulare pentru $D \Rightarrow f$ continuă în x_0

$$\Leftrightarrow l_s(x_0) = l_d(x_0) = f(x_0)$$

Teoremă: Funcțiile elementare sunt continue pe domeniile maxime de definiție.

Compunerea a două funcții continue este o funcție continuă.

Teoremă: Fie $f: [a, b] \rightarrow R$ o funcție continuă a.î. $f(a)f(b) < 0 \Rightarrow \exists c \in (a, b)$ pentru care $f(c) = 0$.

Asimptote

1. Asimptote verticale

Definiție: Fie $f : E \rightarrow R, a \in R$ punct de acumulare pentru E . Se spune că dreapta $x = a$ este asimptotă verticală la stanga pentru f , dacă $\lim_{\substack{x \rightarrow a \\ x < a}} f(x) = \infty$ sau $\lim_{\substack{x \rightarrow a \\ x < a}} f(x) = -\infty$.

Definiție: Fie $f : E \rightarrow R, a \in R$ punct de acumulare pentru E . Se spune că dreapta $x = a$ este asimptotă verticală la dreapta pentru f , dacă $\lim_{\substack{x \rightarrow a \\ x > a}} f(x) = \infty$ sau $\lim_{\substack{x \rightarrow a \\ x > a}} f(x) = -\infty$.

Definiție : Fie $f : E \rightarrow R, a \in R$ punct de acumulare pentru E . Se spune că dreapta $x = a$ este asimptotă verticală pentru f dacă ea este asimptotă verticală atât la stânga cât și la dreapta sau numai lateral.

2. Asimptote oblice

Teorema : Fie $f : E \rightarrow R$, unde E conține un interval de forma (a, ∞)

Dreapta $y = mx + n, m \neq 0$ este asimptotă oblică spre $+\infty$ la graficul lui f dacă și numai dacă m, n sunt

numere reale finite, unde $m = \lim_{x \rightarrow \infty} \frac{f(x)}{x}, n = \lim_{x \rightarrow \infty} [f(x) - mx]$. Analog la $-\infty$.

3. Asimptote orizontale

Dacă $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = l, l$ număr finit atunci $y = l$ este asimptotă orizontală spre $+\infty$ la graficul lui f .

Analog la $-\infty$

Obs : O funcție nu poate admite atât asimptotă orizontală cât și oblică spre $+\infty (-\infty)$.

Funcții derivabile

Definiție: Fie $f:D \rightarrow R$, $x_0 \in D$ punct de acumulare pentru D

Derivata într-un punct: $f'(x_0) = \lim_{x \rightarrow x_0} \frac{f(x) - f(x_0)}{x - x_0}$.

f este derivabilă în x_0 dacă limita precedentă există și este finită.

▪ Dacă f este derivabilă în x_0 , graficul funcției are în punctul $M_0(x_0, f(x_0))$ tangentă a cărei pantă este $f'(x_0)$. Ecuația tangentei este: $y - f(x_0) = f'(x_0)(x - x_0)$.

Teoremă: Fie $f:D \rightarrow R$, $x_0 \in D$ punct de acumulare pentru $D \Rightarrow f$ este derivabilă în punctul de

acumulare $x_0 \Leftrightarrow f'_s(x_0) = f'_d(x_0) \in R(\text{finite}) \Leftrightarrow \lim_{\substack{x \rightarrow x_0 \\ x < x_0}} \frac{f(x) - f(x_0)}{x - x_0} = \lim_{\substack{x \rightarrow x_0 \\ x > x_0}} \frac{f(x) - f(x_0)}{x - x_0} \in R$.

Teoremă. Orice funcție derivabilă într-un punct este continuă în acel punct.

Puncte de întoarcere. Puncte unghiulare.

Definiții: Fie $f:D \rightarrow R$, $x_0 \in D$ punct de acumulare pentru D . Punctul x_0 se numește punct de întoarcere al funcției f , dacă f este continuă în x_0 și are derivate laterale infinite și diferite în acest punct. Punctul x_0 se numește punct unghiular al funcției f dacă f este continuă în x_0 , are derivate laterale diferite în x_0 și cel puțin o derivată laterală este finită.

Derivatele funcțiilor elementare

Funcția	Derivata
c	0
x	1
$x^n, n \in \mathbf{N}^*$	nx^{n-1}
$x^r, r \in \mathbf{R}$	rx^{r-1}
$\sqrt{x}$	$\frac{1}{2\sqrt{x}}$
$\sqrt[n]{x}$	$\frac{1}{n\sqrt[n]{x^{n-1}}}$
$\ln x$	$\frac{1}{x}$
e^x	e^x
$a^x (a > 0, a \neq 1)$	$a^x \ln a$
$\sin x$	$\cos x$
$\cos x$	$-\sin x$
$\operatorname{tg} x$	$\frac{1}{\cos^2 x}$
$\operatorname{ctg} x$	$-\frac{1}{\sin^2 x}$
$\arcsin x$	$\frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$
$\arccos x$	$-\frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$
$\operatorname{arctg} x$	$\frac{1}{1+x^2}$
$\operatorname{arcctg} x$	$-\frac{1}{1+x^2}$

Operații cu funcții derivabile

Teoremă: Fie $f, g: D \rightarrow \mathbf{R}$ derivabile pe $D \Rightarrow f+g, fg, \frac{f}{g} (g \neq 0)$ sunt funcții derivabile pe D .

Compunerea a două funcții derivabile este o funcție derivabilă.

Reguli de derivare

$$(f \pm g)' = f' \pm g'; (f \cdot g)' = f' \cdot g + f \cdot g'; (\lambda \cdot f)' = \lambda \cdot f'; \left(\frac{f}{g}\right)' = \frac{f' \cdot g - f \cdot g'}{g^2}$$

$$(f \circ u)' = f'(u) \cdot u'$$

Proprietățile funcțiilor derivabile

Definiție: Dacă $f(x) \leq f(x_0)$ (respectiv $f(x) \geq f(x_0)$) pentru orice $x \in D$ atunci x_0 se numește punct de maxim absolut (respectiv minim absolut)

Teoremă . (Fermat) Fie I un interval deschis și $x_0 \in I$ un punct de extrem al unei funcții $f: I \rightarrow \mathbb{R}$.

Dacă f este derivabilă în punctul x_0 atunci $f'(x_0)=0$.

Definiție:O funcție $f: [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ ($a < b$) se numește funcție Rolle dacă este continuă pe intervalul compact $[a, b]$ și derivabilă pe intervalul deschis (a, b) .

Teorema lui Rolle

Fie $f: [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$, $a < b$ o funcție Rolle astfel încât $f(a) = f(b)$, atunci există cel puțin un punct $c \in (a, b)$ astfel încât $f'(c)=0$.

Teorema(teorema lui J. Lagrange). Fie f o funcție Rolle pe un interval compact $[a, b]$. Atunci $\exists c \in (a, b)$ astfel încât $f(b) - f(a) = (b - a)f'(c)$

Rolul primei derivate

3. Fie f o funcție derivabilă pe un interval I .

Dacă $f'(x) > 0$ ($f'(x) \geq 0$), $\forall x \in I$, atunci f este strict crescătoare (crescătoare) pe I .

Dacă $f'(x) < 0$ ($f'(x) \leq 0$), $\forall x \in I$, atunci f este strict descrescătoare (descrescătoare) pe I .

Observație: Cu ajutorul primei derivate se stabilesc intervalele de monotonie ale unei funcții derivabile și se determină punctele de extrem local.

Rolul derivatei a doua

Teoremă: Fie f o funcție de două ori derivabilă pe I .

Dacă $f''(x) \geq 0$, $\forall x \in I$, atunci f este convexă pe I .

Dacă $f''(x) \leq 0$, $\forall x \in I$, atunci f este concavă pe I .

Definiție: Fie f o funcție continuă pe I și $x_0 \in I$ punct interior intervalului. Spunem că x_0 este punct de inflexiune al graficului funcției dacă f este convexă pe o vecinătate stânga a lui x_0 și concavă pe o vecinătate dreapta a lui x_0 sau invers.

Observație: Cu ajutorul derivatei a doua se stabilesc intervalele de convexitate și concavitate și se determină punctele de inflexiune.

Noțiunea de primitivă

Definiție: Fie $I \subseteq \mathbb{R}$ interval, $f: I \rightarrow \mathbb{R}$. Se numește primitivă a funcției f pe I , orice funcție $F: I \rightarrow \mathbb{R}$ derivabilă pe I cu proprietatea $F'(x) = f(x)$, $\forall x \in I$.

Teoremă. Orice funcție continuă $f: I \rightarrow \mathbb{R}$ posedă primitive pe I .

Teoremă: Fie $f: I \rightarrow \mathbb{R}$, I interval, o funcție care admite primitive pe I . Atunci f are proprietatea lui Darboux.

Consecințe:

1. Dacă $g: I \rightarrow \mathbb{R}$ nu are proprietatea lui Darboux pe intervalul I , atunci g nu admite primitive pe I .
2. Fie $g: I \rightarrow \mathbb{R}$. Dacă $g(I) = \{g(x) / x \in I\}$ nu este interval atunci g nu admite primitive pe I .
3. Dacă $g: I \rightarrow \mathbb{R}$ are discontinuități de prima speță atunci g nu admite primitive pe I .

Tabel de integrale nedefinite

$$\int x^n dx = \frac{x^{n+1}}{n+1} + C, n \in \mathbb{N}, x \in \mathbb{R}$$

$$\int x^a = \frac{x^{a+1}}{a+1} + C, a \in \mathbb{R}, a \neq -1, x \in (0, \infty)$$

$$\int \frac{1}{x} dx = \ln|x| + C, x \in (0, \infty) \text{ sau } x \in (-\infty, 0)$$

$$\int a^x dx = \frac{a^x}{\ln a} + C, a > 0, a \neq 1, x \in \mathbb{R}$$

$$\int \frac{1}{x^2 - a^2} = \frac{1}{2a} \ln \left| \frac{x-a}{x+a} \right| + C, a \neq 0, x \in (-\infty, -a) \text{ sau } x \in (-a, a) \text{ sau } x \in (a, \infty)$$

$$\int \frac{1}{x^2 + a^2} dx = \frac{1}{a} \operatorname{arctg} \frac{x}{a} + C, a \neq 0, x \in \mathbb{R}$$

$$\int \frac{1}{\sqrt{a^2 - x^2}} dx = \arcsin \frac{x}{a} + C, a \neq 0, x \in (-a, a)$$

$$\int \frac{1}{\sqrt{x^2 + a^2}} dx = \ln(x + \sqrt{x^2 + a^2}) + C, a \neq 0, x \in \mathbb{R}$$

$$\int \frac{1}{\sqrt{x^2 - a^2}} dx = \ln \left| x + \sqrt{x^2 - a^2} \right| + C, a \neq 0, x \in (-\infty, -a) \text{ sau } x \in (a, \infty)$$

$$\int \sin x dx = -\cos x + C, x \in \mathbb{R}$$

$$\int \cos x dx = \sin x + C, x \in \mathbb{R}$$

$$\int \frac{1}{\cos^2 x} dx = \operatorname{tg} x + C, \cos x \neq 0$$

$$\int \frac{1}{\sin^2 x} dx = -\operatorname{ctg} x + C, \sin x \neq 0$$

Integrala definită

Teoremă. Funcțiile continue pe un interval $[a, b]$ sunt integrabile pe $[a, b]$.

Teoremă. Funcțiile monotone pe un interval $[a, b]$ sunt integrabile pe $[a, b]$.

Proprietățile funcțiilor integrabile.

a)(Proprietatea de linearitate)

Dacă $f, g : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ sunt integrabile și $\lambda \in \mathbb{R} \Rightarrow$

$$1) \int_a^b (f(x) + g(x)) dx = \int_a^b f(x) dx + \int_a^b g(x) dx$$

$$2) \int_a^b \lambda f(x) dx = \lambda \int_a^b f(x) dx$$

b) Dacă $f(x) \geq 0, x \in [a, b]$ și este integrabilă pe $[a, b]$, atunci $\int_a^b f(x) dx \geq 0$.

c) Dacă $f(x) \geq g(x)$ pentru orice $x \in [a, b]$ și dacă f și g sunt integrabile pe $[a, b]$,

atunci $\int_a^b f(x) dx \geq \int_a^b g(x) dx$

d)(Proprietatea de aditivitate în raport cu intervalul)

Funcția $f : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ este integrabilă pe $[a, b]$ dacă și numai dacă, $\forall c \in (a, b)$ funcțiile

$f_1 = f|_{[a, c]}$ și $f_2 = f|_{[c, b]}$ sunt integrabile și are loc formula:

$$\int_a^c f(x) dx + \int_c^b f(x) dx = \int_a^b f(x) dx.$$

e) Dacă funcția f este integrabilă pe $[a, b]$, atunci și $|f|$ este integrabilă pe $[a, b]$ și

$$\left| \int_a^b f(x) dx \right| \leq \int_a^b |f(x)| dx.$$

Teoremă (Formula Leibniz - Newton)

Dacă $f : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ este o funcție integrabilă și f admite primitive pe $[a, b]$ atunci pentru orice

primitivă F a lui f pe $[a, b]$ are loc formula Leibniz-Newton: $\int_a^b f(x) dx = F(x) \Big|_a^b = F(b) - F(a)$.

Teorema de medie Dacă $f : [a, b] \rightarrow \mathbb{R}$ este o funcție continuă, atunci există $c \in [a, b]$ a.i.

$$\int_a^b f(x) dx = (b - a) f(c).$$

Reținem: $\left(\int_a^x g(t) dt \right)' = g(x)$

Teoremă (Formula de integrare prin părți)

Fie $f, g : [a, b] \rightarrow \mathbf{R}$ cu f, g derivabile cu derivatele continue, atunci are loc **formula de integrare**

prin părți: $\int_a^b fg' dx = fg \Big|_a^b - \int_a^b f' g dx.$

Teoremă: Fie $f: [-a, a] \rightarrow \mathbf{R}, a > 0$ o funcție continuă. Atunci

1) $\int_{-a}^a f(x) dx = 2 \int_0^a f(x) dx$, dacă f este funcție pară.

2) $\int_{-a}^a f(x) dx = 0$, dacă f este funcție impară.

Teoremă: Fie $f: \mathbf{R} \rightarrow \mathbf{R}$ o funcție continuă de perioadă $T > 0 \Rightarrow \int_a^{a+T} f(x) dx = \int_0^T f(x) dx, \forall a \in \mathbf{R}$

Aria unui domeniu din plan

1. **Aria mulțimii** din plan $D \subset \mathbf{R}^2$ mărginită de dreptele $x = a, x = b, y = 0$ și graficul funcției $f: [a,$

$b] \rightarrow \mathbf{R}$ pozitivă și continuă se calculează prin formula: $\mathcal{A}(D) = \int_a^b f(x) dx.$

2. În cazul $f: [a, b] \rightarrow \mathbf{R}$ continuă și de semn oarecare, avem: $\mathcal{A}(D) = \int_a^b |f(x)| dx.$

3. **Aria mulțimii** din plan mărginită de dreptele $x = a, x = b$ și graficele funcțiilor

$f, g: [a, b] \rightarrow \mathbf{R}$ continue este calculată prin formula: $\mathcal{A}(D) = \int_a^b |g(x) - f(x)| dx.$

Volumul unui corp de rotație Fie $f: [a, b] \rightarrow \mathbf{R}$ o funcție continuă, atunci corpul C_f din spațiu obținut prin rotirea graficului lui f, G_f , în jurul axei Ox , are volumul calculat prin formula:

$V(C_f) = \pi \int_a^b f^2(x) dx.$